

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-Угорський Навчально-Науковий Інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Українсько-Угорського Навчально-
Наукового Інституту

 доц. Олександр ШПЕНИК
«29» _ червня 2024_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
(МОВА ВИКЛАДАННЯ: УГОРСЬКА)**

Рівень вищої освіти	Другий (магістр)
Галузь знань	01 Освіта/педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітня програма	«Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»
Статус дисципліни	нормативна
Мова навчання	Угорська

2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні концепції історії України (мова викладання: угорська)» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014.03 Середня освіта (історія та громадянська освіта) ОП «Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)».

Розробник:

Ферков Оксана Василівна, к.і.н., доцент, доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції УУННІ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції УУННІ

протокол № 11 від 18 червня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ доц. Зубанич Л.Л.

Схвалено науково-методичною комісією УУННІ

протокол № 7 від 27 червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії _____ доцю Талабірчук О.Ю.

© Ферков О.В., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	2	2
	Лекції:	
	28	10
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	72	106

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасні концепції історії України» сформувати у майбутніх істориків знання про розвиток сучасного історіографічного процесу, засвоєння новітніх понять і методів історіографії, вивчення проблем української історіографії кінця ХХ – початку ХХІ ст.; визначення концептуальні засади сучасних історичних шкіл в Україні, модерні концепції у сучасній історіографії.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти;

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК– 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, генерування нових, складних ідей у галузі освіти й історії.

ЗК – 3 Здатність вчитися протягом усього життя і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК – 6 Здатність усвідомлювати цінності громадянського суспільства, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК – 7 Здатність проводити дослідження в освітній галузі та галузі історії на відповідному рівні.

ЗК – 8 Здатність толерувати багатоманітність і полікультурність у суспільстві

Фахові компетенції:

ФК 4 – Здатність здійснювати наукові дослідження, володіти сучасною методологією, принципами та методами наукових досліджень.

ФК – 5 Здатність до аналізу та критичної оцінки історичних джерел та наукової літератури.

ПК – 1 Знати та розуміти методологію дослідження історичного процесу у світовому та національному контекстах, здатність до практичного застосування методів історичного дослідження

ПК 2 – Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних та професійних завдань.

ПК 3 – Здатність до розуміння теорії історичного розвитку, формування наукових засад історико-культурної оцінки спадщини минулого та її впливу на свідомість громадян України.

ПК 4 – Здатність до незаангажованої оцінки історичних подій та їх пропагування серед широкого загалу.

ПК 5 – Здатність розуміти регіональну історію як частину комплексу історії України та всесвітньої історії з метою її належного об'єктивного висвітлення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): ОК 5 Теорія та методологія історії, ОК 7 Актуальні проблеми всесвітньої історії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «Методика та організація наукових досліджень в галузі історії та педагогіки» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати знання з гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін в обсязі необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навиками практичного їх використання в освітній діяльності	ПРН 01
Знати теоретико-методологічні аспекти історичної науки, особливості розвитку всесвітньої історії, основні періоди історії України в контексті світової історії, історико-культурних регіонів України та історію своєї місцевості.	ПРН 09

Розуміти проблеми історичного пізнання та історичного процесу, володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, знати загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері історії й археології та викладацькій практиці	ПРН 10
Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії, критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу.	ПРН 11
Характеризувати існуючі в сучасному науковому просторі концепції історичного поступу українського народу, українського державотворення, порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем вітчизняної історії.	ПРН 13
Вміти доступно, на високому науково-методичному рівні доносити сучасні наукові знання та результати досліджень до здобувачів освіти, професійної та непрофесійної спільноти	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Методика та організація наукових досліджень в галузі історії та педагогіки».

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміє застосовувати знання з гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін в обсязі необхідному для успішного володіння загальнотеоретичними та світоглядними питаннями і навиками практичного їх використання в освітній діяльності	ПРН 01
Знає теоретико-методологічні аспекти історичної науки, особливості розвитку всесвітньої історії, основні періоди історії України в контексті світової історії, історико-культурних регіонів України та історію своєї місцевості.	ПРН – 09
Розуміє проблеми історичного пізнання та історичного процесу, володіє понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, знає загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також методологію наукових досліджень, вміє застосувати їх у власних дослідженнях у сфері історії й археології та викладацькій практиці	ПРН 10 –

Уміє застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робить власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії, критично оцінює достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу.	ПРН 11
Характеризує існуючі в сучасному науковому просторі концепції історичного поступу українського народу, українського державотворення, порівнює здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем вітчизняної історії.	ПРН 13
Вміє доступно, на високому науково-методичному рівні доносити сучасні наукові знання та результати досліджень до здобувачів освіти, професійної та непрофесійної спільноти	ПРН 14

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тестові завдання;
- реферати;
- студентські презентації;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Концепція організації навчального процесу в Ужгородському національному університеті розроблена на основі «Тимчасового положення МОН України про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців».

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання Форми поточного контролю: усне опитування, семінарські заняття, тестові завдання, презентація результатів наукової роботи.

Форма модульного контролю: у формі письмової контрольної роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Курс складається з одного змістового модуля, який включає в себе лекції, семінарські заняття та самостійну роботу студентів. Лекційне, семінарське та самостійне опрацювання матеріалу завершується рейтинговим контролем рівня знань.

Здобувачам пропонується самостійна робота у вигляді навчання за програмою неформальної освіти за допомогою дистанційних тренінгів, курсів, семінарів, вебінарів, майстер-класів тощо

Оцінка успішності знань студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (семінарські заняття, контрольна, самостійна робота) і підсумковий контроль (залік). Загальна сума балів – 100 (із них: контрольна робота – 60, семінарські заняття – 30, самостійна робота - 20 балів).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів, які отримують студенти Згідно «Тимчасового положення УжНУ про оцінювання успішності студентів відповідно до вимог кредитно-модульної системи» від 15 лютого 2007 р. оцінювання здійснюється за наступною шкалою.

Змістові модулі з дисципліни «Методика та організація наукових досліджень в галузі історії та педагогіки» оцінюються наступним чином:

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	CP	50	100
10	10	10	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	CP	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	3	30	4	40
Презентація	1	10		
Есе	1-	10	1	-10
...				
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

1. Вступ. Предмет, завдання, методологія. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна вітчизняна історична наука.

- Предмет, завдання курсу .
- Методологічна «переорієнтація» сучасної історичної науки, зокрема вітчизняної.
- Напрямки і школи.

2. Стан вивчення давньої і середньовічної історії України сучасною вітчизняною історіографією.

- «Трипілologia» чи трипіломанія?
- Іраномовна спадщина
- Античний спадок
- Праслов'яни і номади. Загадка Кия. Ю. Павленко
- Хрещення Русі. В. Ричка
- Контури державної будівлі Русі. О. Толочко
- Галицько-Волинське князівство чи Королівство Руське? М. Котляр
- Руські терени між Литвою, Польщею, Московією і Османами. Н. Яковенко
- Виникнення козацтва. Т. Чухліб

3. Сучасна концепція ранньомовної історії України (від 1569 р. до кінця XVIII ст..)

- Річпосполитська історіографія. Д. Вирський
- Історична концепція І. Шевченка
- Історична концепція Н. Яковенко
- Історична концепція Ф. Сисина
- Історична концепція С. Плохія
- Історична концепція В. Горобця
- Історична концепція Т. Яковлевої-Таїрової
- Історична концепція О. Субтельного
- Історична концепція М. Крикуна
- Історична концепція В. Смолія та В. Степанкова.

4. Сучасний погляд на імперську добу в історії України (70-ті рр. XVIII ст. – 1918 р.)

- Історична концепція З. Когута
- Історична концепція В. Кравченка
- Історична концепція Д. Сондерса
- Історична концепція Р. Шпорлюка
- Історична концепція А. Каппелера
- Історична концепція Я. Грицака
- Історична концепція М. фон Хагена
- Історична концепція А. Міллера
- Історична концепція С. Єсельчика
- Історична концепція І.-П. Химки
- Історична концепція Е. Вілсона

5. Історії України першої половини ХХ ст. в інтерпретації вітчизняних та зарубіжних вчених.

- Галичина в оцінках сучасних істориків
- Буковина в оцінках сучасних істориків
- Закарпаття в оцінках сучасних істориків

6. Сучасні оцінки радянської доби в історії України (1919–1991 рр.)

- «Сталінська» Україна в оцінках істориків
- «Хрущовська» Україна в оцінках істориків
- «Брежнєвська» Україна в оцінках істориків
- «Горбачовська» Україна в оцінках істориків

7. Дослідження історії незалежної України.

- Україна за роки президентства Л. Кравчука
- Україна за роки президентства Л. Кучми
- Україна за роки президентства В. Ющенка
- Україна за роки президентства В. Януковича
- Революція гідності та російсько-українська війна очима зарубіжних та вітчизняних науковців.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	120	28	20	-	-		120	10	4	-	-	106
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Вступ. Предмет, завдання, методологія. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна вітчизняна історична наука.	10	2	2	-	-	6	4	2	-	-	-	2
Стан вивчення давньої і середньовічної історії України сучасною вітчизняною історіографією	18	6	4	-	-	8	-12	2	-	-	-	10

Сучасні концепції ранньомодерної історії України (від 1569 р. до кінця XVIII ст..)	14	6	4	-	-	8	18	-	2	-	-	16
Разом за змістовим модулем 1	46	14	10	-	-	22	34	4	2	-	-	28
Змістовий модуль 2.												
Сучасний погляд на імперську добу в історії України (70-ті рр. XVIII ст. – 1918 р.)	20	4	2	-	-	14	18	-	2	-	-	16
Історії України першої половини XX ст. в інтерпретації вітчизняних та зарубіжних вчених.	20	4	4	-	-	12	18	2	-	-	-	16
Сучасні оцінки радянської доби в історії України (1919– 1991 рр.)	16	2	2	-	-	12	18	2	-	-	-	16
Дослідження історії незалежної України	16	2	2	-	-	12	18	2	-	-	-	16
Разом за змістовим модулем 2	74	14	10	-	-	50		6	2	-	-	
Усього годин	120	28	20	-		72	120	10	4	-	-	106

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1		2	
2	Дискусії навколо питань історії східних слов'ян та Київської Русі в середовищі вітчизняних та зарубіжних науковців	2	
3	Рецепція історії України XIV – середини XVII ст. у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників.	2	
4	Дискусійні питання історії козацько-гетьманської доби	4	2
5	Сучасні погляди на імперську добу в історії України(70-ті рр. XVIII ст. – 1918 р.)	2	2
6	Проблеми історії України 1914-1921 рр. у сучасній історіографії	2	
7	Дослідження історії України першої половини XX ст. сучасними вітчизняними вченими	2	

	Сучасні оцінки радянської доби в історії України (1919–1991 рр.)	2	
	Дослідження історії незалежної України	2	
	Разом	20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1. 1	Дискусії навколо так званої «давньоруської спадщини»	4	6
2.	«Велике» значення християнізації Русі та державно-церковних студій у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених.	4	4
3.	Сучасна україністика з проблем литовсько-польської доби в історії руських земель.	4	6
4.	Проблематика релігійного та культурно-освітнього руху в Україні раннього нового часу в працях вітчизняних та зарубіжних вчених	4	6
5.	Бачення проблеми козацької революції під проводом Богдана Хмельницького та Переяславської угоди з Московією сучасними істориками	4	6
6.	Історична доля України у «просвіченому» XVIII столітті: сучасні погляди	4	6
7.	Дискусії навколо «тихої» інкорпорації українських земель двома відмінними імперіями.	4	6
8.	Теорія «із селян у націю» Ю.Вебера і українська історія	4	6
9.	Дилема українського націотворення 1890-1914 рр. в сучасній історіографії	4	6
10.	Дискусійні питання навколо «українського питання» в планах та політиці антагоністичних держав-учасниць Першої світової війни.	4	6
11.	Погляди істориків на причини і наслідки краху українського державотворення 1918-1921 рр.	4	6
12.	Концепція історії України в сучасній угорській історіографії	4	6
13.	Концепція історії України в сучасній польській історіографії	4	6
14.	Концепція історії України в сучасній американській історіографії	4	6
15.	Концепція історії України в сучасній румунській історіографії	4	6
16.	Концепція історії України в сучасній російській історіографії	4	6
17.	Концепція історії України в сучасній німецькій історіографії	4	6
18.	Концепція історії України в сучасній білоруській історіографії	4	6
	Разом	72	106

6.4. Питання підсумкового контролю

1. Тенденції розвитку української історіографії на сучасному етапі.
2. Розвиток української історіографії у незалежній Україні (В. Г. Сарбей, Л. О. Зашкільняк, Я. С. Калакура, І. І. Колесник та ін.).
3. Сучасне джерелознавство в Україні.
4. Розвиток археографії у незалежній Україні. ІУА. П. С. Сохань.
5. Розвиток архівістики у незалежній Україні. УкрНДІАСД.
6. Історична наука української діаспори. УВАН. НТШ. КІСУ (О. Й. Пріцак, П.Р. Магочий,
7. В. В. Кравченко та ін.).
8. Розвиток спеціальних історичних дисциплін у незалежній Україні (Я. Р. Дашкевич, Я. Д. Ісаєвич, Л. А. Дубровіна та ін.).
9. Ісаєвич, Л. А. Дубровіна та ін.).
10. Постмодернізм у сучасній українській історіографії.
11. Сучасні українознавчі центри за кордоном.
12. Проблеми давньої і середньовічної історії України в сучасній історіографії
13. Дослідження проблеми хрещення Русі.
14. Дискусії навколо так званої «давньоруської спадщини»
15. Дискусії навколо питання: Галицько-Волинське князівство чи Королівство Руське? Концепція М. Котляра.
16. Руські терени між Литвою, Польщею, Московією і Османами. Концепція Н. Яковенко
17. Проблематика релігійного та культурно-освітнього руху в Україні раннього нового часу в працях вітчизняних та зарубіжних вчених
18. Проблема виникнення козацтва в сучасній історіографії.
19. Сучасна концепція ранньомодерної історії України (від 1569 р. до кінця XVIII ст.)
20. Історична доля України у «просвіченому» XVIII столітті: сучасні погляди
21. Імперська доба історії України (70-ті рр. XVIII ст. – 1918 р.): концепції сучасних істориків
22. Інтерпретації історії України першої половини XX ст. в вітчизняній та зарубіжній історіографії
23. «Сталінська» Україна в оцінках істориків
24. «Хрущовська» Україна в оцінках істориків
25. «Брежнєвська» Україна в оцінках істориків
26. «Горбачовська» Україна в оцінках істориків
27. Дослідження історії незалежної України.
28. Концепція історії України в сучасній угорській історіографії.
29. Концепція історії України в сучасній західній історіографії.
30. Концепція історії України в історіографії країн Центрально-Східної Європи.

6.5. Індивідуальні завдання

На індивідуальну роботу до першого модуля виноситься – опрацювати наукову літературу з тем першого модуля (1 монографію на вибір студента, усний захист). Індивідуальне завдання до другого модуля – опрацювати одне із запропонованих джерел з тем другого модуля, оформлення у формі есе та захист.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук та проектор для презентацій.
 Обладнання: карта, дошка.
 Навчальна платформа Google Meet, Moodle.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Велика війна 1914-1918 рр. і Україна. У двох книгах. Книга 1. Історичні нариси.* К.: ТОВ «Видавництво “КЛІО”», 2014. 784 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Zbirka/Velyka_viina_1914-1918_pp_i_Ukraina_U_dvokh_knyhakh_Knyha_1_Istorychni_narysy/
- Велика війна 1914-1918 рр. і Україна: У двох книгах. Книга 2: Мовою документів і свідчень / Ред. кол.: В.А. Смолій (голова), Г.В. Боряк та ін.; відп. ред. О.П. Реєнт; авт. кол.: Ю.В. Берестень та ін.* К.: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2015. 800 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Zbirka/Velyka_viina_1914-1918_pp_i_Ukraina_U_dvokh_knyhakh_Knyha_2_Movoju_dokumentiv_i_svidchen/
- Вілсон Е. *Українці: несподівана нація* / Пер. з англ.. Н.Гончаренко та О.Грищенко. К.: К.І.С., 2004.
- Войтович Л. *Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.): склад, суспільна і політична роль.* Історико-генеалогічне дослідження. Львів, 2000. <http://litopys.org.ua/dynasty/dyn.htm>
- Войтович Л.В. Середні віки в Україні: хронологія, проблеми періодизації. *Український історичний журнал.* 2003. № 4. С.134-139. https://shron2.chtyvo.org.ua/Voitovych_Leontii/Seredni_viky_v_Ukraini_khronolohiia_problem_y_periodyzatsii.pdf
- Волощук, М. Галицькі князі та знать у відносинах із Литвою XII–XIV ст. *Український історичний журнал* 2018. № 4. С. 4-19. https://chtyvo.org.ua/authors/Voloschuk_Myroslav/Halytski_kniaz_i_ta_znat_u_vidnosynakh_iz_Lytvoiu_XII_XIV_st/ Плохій С. Бама Європи Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків, 2016. 497 с. <https://croatia.mfa.gov.ua/storage/app/sites/21/Documents/serhii-plokhyy-the-gates-of-europe.pdf>
- Волощук, М.М. *«Русь» в Угорському королівстві (XI – друга половина XIV ст.): суспільно-політична роль, майнові стосунки, міграції.* Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2014. 496 с.
- Ворончук, І.О. *Населення Волині в XVI – першій половині XVII ст.: родина, домогосподарство, демографічні чинники.* Київ : ППВФ, 2012. 712 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Voronchuk_Iryna/Naselennia_Volyni_v_XVI_-_pershii_polovyni_XVII_st_rodyna_domohospodarstvo_demohrafichni_chynnyky/
- Гаген Марк фон. Повертаючись до історії України. *Критика.* К., 2007. Число 6 (116). С.11-15.
- Гнатюк О. *Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність* / Авторизов. Пер. з польської. К.: Критика, 2005.
- Головко В. В. *Історіографія кризи історичної науки: Український контекст.* К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. 228 с.
- Грицак Я. *26-й процент, або Як подолати історію.* К., 2014. 139 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/26-i_protzent_abo_Yak_podolaty_istoriiu.pdf
- Грицак Я. Історія нації: продовження схеми Грушевського щодо української історії XIX – XX ст. *Михайло Грушевський і українська історична наука.* Матеріали наукової конференції. Львів, 1999. С. 98-129.
- Грицак Я. *Нарис історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст.* Навч. посібник. К.: Генеза, 1996. (2-е вид. без змін і доп. Львів, 2000). https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/Narys_istorii_Ukrainy/
- Грицак Я. *Подолати минуле: глобальна історія України.* К.: Портал, 2022. 216 с.

- Грицак Я., Сисин Ф., Кеппелер А., Гаген М. *Східна Європа в світовій історії і політиці 1914-2014 рр. Форумна дискусія, організована українським журналом "Україна модерна"*. Опубліковано в: Україна модерна: міжнародний інтелектуальний часопис. Число 21 (2014): Націоналізм на сході Європи: число на пошану Романа Шпорлюка. С. 11-22. https://chtyvo.org.ua/authors/Mark_von_Hagen/Skhidna_Evropa_v_svitovii_istorii_i_politytsi_19142014_r/
- Грушевський М. «Звичайна схема “русскої” історії й справа раціонального укладу історії східного слов’янства» / Вступна стаття О. В. Яся. *Український історичний журнал*. 2014. № 5. С. 199-208. https://chtyvo.org.ua/authors/Hrushevskiy/Zvychaina_skhema_russkoi_istorii_i_sprava_ratsionalnoho_ukladu_istorii_skhidnoho_slovianstva/
- Грушевський М. Звичайна схема «русської» історії й справа раціонального укладу історії Східного Слов’янства. *Статті по словяноведенью*. Вип.1. СПб., 1904. С.298-304. <http://litopys.org.ua/hrs/hrs02.htm>
- Грушевський М. Історія й її соціально-виховуюче значіння. *Грушевський М. На порозі нової України. Гадки і мрії*. К., 1991.
- Гуцало Л.В. Перша світова війна і Україна у сучасній українській історіографії. *Інтермарум: історія, політика, культура*. 2017 (4). С. 119-131. <http://intermarum.zu.edu.ua/article/view/134950/131738>
- Дашкевич Я. Дорогами українського Клію. Про стан історичної науки в Україні. *Пам’ять століть*. 1996. № 3.
- Дейвіс Норман. *Європа: Історія* / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. К., Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2001. 1463 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Deivis_Norman/Yevropa_Istoriia/
- Див. також http://hrushevsky.nbu.gov.ua/cgi-bin/hrushevsky/person.exe?I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21REF=10&S21CNR=10&S21STN=1&S21SRW=nz&S21SRD=UP&S21FMT=brief_epre&C21COM=S&2_S21P03=TR=&2_S21STR=11.11
- Довбищенко, М. Волинська шляхта у релігійних рухах (кінець XVI перша половина XVII ст. Київ : ПП Сергійчук М. І., 2008. 882 с. <http://resource.history.org.ua/item/0014293>
- Дорошенко Д. І. *Огляд української історіографії*. К.: Українознавство, 1996. 290 с. https://shron2.chtyvo.org.ua/Doroshenko_Dmytro/Ohliad_ukrainskoi_istoriohrafii.pdf
- Зазуляк, Ю.П. Rebaptizatio ruthenorum: подвійні імена та конфесійно-культурна ідентичність шляхти руського походження в Галичині XV ст. *Ruthenica*. 2007. Т. 6. С. 275-298. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zazuliak_Yurii/Rebaptizatio_ruthenorum_podviini_imena_ta_konfesiino-kulturna_identychnist_shliakhty_ruskooho_pokhodzhennia_v_Halychyni_XV_st.pdf
- Зашкільняк Л. *Вступ до методології історії*. Львів, 1996. 96 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Vstup_do_metodolohii_istorii/
- Зашкільняк Л. *Методологія історії від давнини до сучасності*. Львів: ЛОИМІО, 1999. 226 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Metodolohiia_istorii_vid_davnyny_do_suchasnosti/
- Зашкільняк Л. Україна і Польща в XX столітті: від конфліктів до порозуміння // *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*: Збірник наукових праць Випуск 17 Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України, 2008. С.3-18. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Ukraina_i_Polscha_v_XX_stolitti_vid_konfliktiv_do_porozuminnia.pdf
- Історіографічний словник: Навч. посіб. для студентів історичних факультетів університетів* / С. І. Посохов, С. М.Куделю, Ю. Л. Зайцева та ін.; За ред. С. І. Посохова. Х.: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2004. 320 с.
- Калакура Я. С. *Українська історіографія: Курс лекцій*. К.: Генеза, 2004. <http://resource.history.org.ua/item/0007770>

- Каппелер, Андреас. *Нерівні брати. Українці та росіяни від середньовіччя до сучасності* / Андреас Каппелер; пер. з нім. В. Кам'янець. Чернівці: Книги – XXI, 2018. 320 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Kappeler_Andreas/Nerivni_braty_Ukraintsi_ta_rosiiany_vid_sered_novichchia_do_suchasnosti/
- Касьянов Г.В. Сучасна історія України: проблеми, версії, міркування. *Український історичний журнал*. 2006. № 5. С. 4-15. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=IDP=&2_S21STR=journal_2012_6_4
- Кеппелер А. Україна між Сходом і Заходом / пер. В.Семененко. *Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник*. Випуск 2. Харків: Майдан, 1999. С. 5-12. https://shron1.chtyvo.org.ua/Kappeler_Andreas/Ukraine_mizh_Skhodom_i_Zakhodom.pdf?
- Кириченко, К. Історія Великого князівства Литовського в українській історіографії 1991–2003/4: основні тенденції. *Ruthenica : зб. наук. пр.* / НАН України. Ін-т історії України ; наук. ред.: В. М. Ричка, О. П. Толочко. – Київ : Ін-т історії України НАН України, 2005. Т. 4. С. 215-229. https://chtyvo.org.ua/authors/Kyrychenko_Kateryna/Istoriia_Velykoho_kniazivstva_Lytovskoho_v_ukrainskii_istoriohrafii_1991-_20034_osnovni_tendentsii/
- Когут А. А. *Особливості депортації українського населення під час операції «Запад» (за документами ГДА СБУ)*. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 «історія України» https://chtyvo.org.ua/authors/Kohut_Andrii/Osoblyvosti_deportatsii_ukrainskoho_naselennia_pid_chas_operatsii_Zapad_za_dokumentamy_HDA_SBU/
- Кондратьев, І. Шляхта Любецько-Лоевського староства: проблеми політичного вибору та зміни правового статусу (XV–XVII ст.). *Bialoruskie Zeszyty Historyczne*. 2018. № 49. S. 25–37.
- Коцур А.П. *Провідні тенденції сучасної української історіографії*. Навчально-методичний посібник. К., 2004. 40 с.
- Крикун, М. *Подільське воєводство у XV–XVIII століттях: статті і матеріали*. Львів : Видавництва Львівської Політехніки, 2011. 733 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Krykun_Mykola/Podilske_voievodstvo_u_XV-XVIII_stolittiakh_Statti_i_materialy/
- Кулаковський, П. *Канцелярія Руської (Волинської) метрики 1569–1673 рр.: студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій*. Острог ; Львів : [б.в.], 2002. 304 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Kulakovskiy_Petro/Kantseliariia_Ruskoi_Volynskoi_metryky_1569-1673_r_Studiia_z_istorii_ukrainskoho_rehionalizmu_v_Rec/
- Литвин В.М. *Історична наука: Термінологічний і понятійний довідник*. К.: Видавництво "Вища школа", 2002. 432с.
- Матях В. *Український цивілізаційний процес раннього нового часу в наукових проектах Інституту історії України НАН України*/ Відп. ред. В.А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2011. 184 с.
- Мельничук, І.А. *Становлення і розвиток української політичної еліти (IX – середина XVII ст.)*. Житомир : Вид-во «Рута», 2014. 388 с.
- Михайлівський, В. *Еластична спільнота. Подільська шляхта в другій половині XIV – 70-х роках XVI ст.*. Київ : Темпора, 2012. 450 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Mykhailovskiy_Vitalii/Elastychna_spilnota_Podilska_shliakhta_v_druhii_polovyni_XIV_-_70-kh_rokakh_XVI_st/
- Михайловський, В. *Бібліографія парламентаризму на українських землях до 1648 року: Польське королівство, Велике князівство Литовське, Річ Посполита=Студії з історії парламентаризму на українських землях XIV–XX ст.* Київ : Темпора, 2018. Т. II. 192 с. https://www.academia.edu/36757727/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83_%D0%BD%D0%B0_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%

D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D1%8F%D1%85_%D0%B4%D0%BE_1648_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%92%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B5_%D0%BA%D0%BD%D1%8F%D0%B7%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%9B%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%A0%D1%96%D1%87_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B0_%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2_%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0_2018_%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82_%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF_1560_%D1%82%D1%96_

- Мотика Гжегож. *Від волинської різанини до операції «Вісла». Польсько-український конфлікт 1943-1947* рр. К., 2013. 364 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Motyka_Gzhegozh/Vid_volynskoi_rizanyny_do_operatsii_Visla_Polsko-ukrainskyi_konflikt_1943-1947_rr/
- Моця О. “АНТИ” – “РУСИ” – “УКРАЇНЦІ”. *Формування ідентичності у слов’ян півдня Східної Європи V–XIX ст.* / НАН України. Інститут археології. К.: Наукова думка, 2012. 216 с.
- Образ іншого в сусідніх історіях: міфи, стереотипи, наукові інтерпретації.* Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 15-16 грудня 2005 р.). К.: Ін-т історії України, НАН України, 2008. 264 с.
- Однороженко, О. *Українська (руська) еліта доби Середньовіччя і раннього модерну: структура та влада.* Київ : Темпора, 2011. 418 с.
- Плохій С. *Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій.* К.: Laurus, 2013. 440 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Kozatskyi_mif_Istoriia_ta_natsiietvorennia_v_epokhu_imperii/
- Плохій С. *Наливайкова віра: козацтво та релігія в ранньомодерній Україні.* К., 2006. 495 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Nalyvaikova_vira_kozatstvo_ta_relihiia_v_rannomodernii_Ukraini/
- Плохій С. *Походження слов’янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусії.* К.: Критика, 2015. 456 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Pokhodzhennia_slovianskykh_natsii_Domoderni_identychnosti_v_Ukraini_Rosii_ta_Bilorusii/
- Плохій С. Якої історії потребує сучасна Україна? *Український історичний журнал.* 2013. Вип. 3.
https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Yakoi_istorii_potrebuie_suchasna_Ukraina7/
- Потульницький В.А. *Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII – XX століть.* К.: Либідь, 2002.
https://chtyvo.org.ua/authors/Potulnytskyi_Volodymyr/Ukraina_i_vsesvitnia_istoriia_Istoriiosofii_a_svitovoi_ta_ukrainskoi_istorii_XVII_-_XX_stolit/
- Проблеми дослідження історії України:* Зб. мат. першого круглого столу істориків (Славсько, 1990 р.). Львів, 1993.
- Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Збірник наукових праць відділу історії України XIX – початку XX ст.* Інституту історії України НАН України, 2000-2020.
http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUU_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERM S=0&S21STR=xix <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/12680>
- «Прикладом своїх предків...». *Історія парламентаризму на українських землях у 1386–1648 роках: Польське королівство та Річ Посполита* / В. Михайловський [та ін.]. / За ред. В. Михайловського = Студії з історії парламентаризму на українських землях у XIV–XX ст. Київ: Темпора, 2018. Т. I. 384 с.
https://www.academia.edu/36752923/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%BC_%D1%81%D0%B2%D0%BE%D1%97%D1%85_%D0%BF

%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BA%D1%96%D0%B2_%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83_%D0%BD%D0%B0_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D1%8F%D1%85_%D1%83_1386_1648_%D1%80%D1%80_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D1%82%D0%B0_%D0%A0%D1%96%D1%87_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B0_%D0%9A%D0%B8%D1%97%D0%B2_%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0_2018_%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82_%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF_Summary_

Ресент О.П., Янишин Б.М. Україна в період першої світової війни: історіографічний аналіз.

Український історичний журнал. 2004. №4.

Ричка В. «Вся королівська рать» (Влада Київської Русі). К., 2009. 180 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Rychka_Volodymyr/Vsia_korolivska_rat_Vlada_Kyivskoi_Rusi/

Ричка В.М. Київська Русь: проблеми, пошуки, інтерпретації. *Український історичний журнал*.

2001. № 2. С.23-33. http://resource.history.org.ua/publ/journal_2001_2_23

Сисисн Ф. Поняття нації в українській історіографії 1620-1690 рр. Україна: культурна спадщина, 1992, Вип. 1. С.49-79.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Sysyn_Frank/Poniattia_natsii_v_ukrainskii_istoriohrafii_1620_1690_rr.pdf?

Старченко, Н. Люблінська унія як ресурс формування концепту політичного «народу руського» (1569–1648 рр.). *Український історичний журнал*. 2019. № 2. С. 4–45.

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=IDP=&2_S21STR=UIJ_2019_2_3

Старченко, Н. *Честь, кров і риторика. Конфлікт у шляхетському середовищі Волині (друга половина XVI – початок XVII століття)*. Київ : Laurus, 2014. 510 с.

https://www.academia.edu/42286139/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8F_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D0%BA%D1%82_%D1%83_%D1%88%D0%BB%D1%8F%D1%85%D0%B5%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83_%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%89i_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BDi_%D0%94%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B0_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%A5VI_%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA_XVII_%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D1%82%D1%8F_Honour_Blood_and_Rethoric_Conflicts_in_the_Volhynian_Gentry_Milieu_Second_Half_of_XVI_century_through_the_Early_XVII_Century

Степанчук Ю. С. *Постать Богдана Хмельницького в новітній українській, російській та польській історіографії*. Дисертація на здобуття ступеня доктора історичних наук зі спеціальності 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2018.

https://chtyvo.org.ua/authors/Stepanchuk_Yu/Postat_Bohdana_Khmelnyskoho_v_novitnii_ukrainskii_rosiiskii_ta_polskii_istoriohrafii/

Сучасна українська історіографія: проблеми методології та термінології. Матеріали Всеукраїнського науково-методологічного семінару (Київ, 17 червня 2004 р.). К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. 107 с.

- Телус М., Шаповал Ю. (упор.) *Українська історична дидактика: Міжнародний діалог (фахівці різних країн про сучасні українські підручники з історії)*. Збірка наукових статей. Київ: Генеза, 2000. 368 с.: іл.
- Україна на порозі XXI століття: Актуальні питання історії*. Зб. наук. праць. К.: СтилоС, 1999.
- Україна: литовська доба 1320–1569* / О. Русіна [та ін.] ; НАН України ; Ін-т історії України. Київ : Балтія-Друк, 2007. 176 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Rusyna_Olena/Ukraine_lytovsko-polska_doba_1320-1569/
- Українська історіографія на зламі XX і XXI ст.: здобутки і проблеми* / За ред. Л.Зашкільняка. Львів, Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2004.
- Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми*. Львів: ЛНУ, 2004. 406 с.
- Черкас, Б.В. *Україна в політичних відносинах Великого князівства Литовського з Кримським ханатом (1515–1540)*. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2006. 244с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Cherkas_Borys/Ukraine_v_politychnykh_vidnosynakh_Velykoho_kniazivstva_Lyтовскоho_z_Krymskym_khanatom_1515-1540.pdf?
- Яковенко Н. Академічний підручник : канон і новація. *Критика*. К., 2007. Число 7-8 (117-1118). С.10-13.
- Яковенко Н. *Вступ до історії*. К., 2007.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Vstup_do_istorii/
- Яковенко Н. *Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України*. К., 2005.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Narys_istorii_serednovichnoi_ta_rannomodernoi_Ukrainy/
- Яковенко Н. *Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.*: Навч. посібник. К., 2005.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Narys_istorii_Ukrainy_z_naidavnishykh_chasi_v_do_kintsia_XVIII_st/
- Яковенко Н. *Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна*. К.: Критика, 2008.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Ukrainska_shliakhta_z_kintsia_XIV_do_seredyny_XVII_stolittia_Volyn_i_Tsentrалna_Ukraina/
- Яковенко, Н. *Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст.* Київ: Критика, 2002. 416 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Paralelnyi_svit_Doslidzhennia_z_istorii_uiavlenn_ta_idei_v_Ukraini_XVI_-_XVII_st/
- Яковенко, Н.М. *Дзеркала ідентичності. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – початку XVIII століття*. Київ: Laurus, 2012. 472 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Dzerkala_identychnosti/
- Ясь Олексій. Проблема наукової традиції і сучасна українська історіографія. *Спеціальні історичні дисципліни*. № 1. К.: Інститут історії України, 1997. С. 252–263.
- Font Márta, Varga Beáta. *Ukrajna története*. Szeged, 2013. 249 old.
- Font Márta. *Orosyorsyág – Ukrajna – Rusz*. Budapest, Balassi kiadó, 1998. 218 old.
- Fedinec Csilla, Font Márta, Szakály Imre, Varga Beáta. *Ukrajna története: régoók, identitás, államiság*. Gondolat kiadó Kör, 2021. 444 old.